

MOBNING NÆRES AF ANGST OG LÆNGLSER

- MOBNING GENTÆNKET, SOCIOKULTURELT

HELLE RABØL HANSEN. LL.M (MASTER IN LAWS), PH.D. POSTDOC AARHUS UNIVERSITET/DPU. TILKNYTTET:
NOISE, NETWORK OF INDEPENDENT SCHOLARS (IN) EDUCATION.

DEN STORE MOBBEMISFORSTÅELSE

MOBBEMISFORSTÅELSE:

Fællesskab vs mobning

MOBBEMISFORSTÅELSE:

Fællesskab vs mobning

KONKLUSION: MOBNING - ET UDSTØDELSES-VI

....en uformel fællesskabsudstødelse i en formel, social sammenheng (Hansen 2011, 2018)

.....Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av at høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning....(Ingrid Lund 2017)

DAGENS PROGRAM FRA NU – 23.01.2020

- 1) Mobningens funktion
  - 2) Nyt mobbesyn eller et U-turn?
  - 3) Traditionelle diskurser om mobning
  - 4) Mobbeforsknings urtekster
  - 5) Fra tvivl til forskningsfund
  - 6) Sociale overlevelseskampe – velkommen til 8.a
  - 7) Inspiration fra læringsteoriens historiske brud
  - 8) Vestegnundersøgelsen
  - 9) Angst og længsler
  - 10) Konsekvenser af mobning
  - 11) Undervisning som fælles tredje
  - 12) **Fællesskabende didaktikker**
-

1. MOBNINGENS FUNKTION

Mobning er en social organisering via udstødelse, der forsøger at dække behov for at skabe mening og sammenhængskraft.

Mobning svarer således på en krise, der kan løses på andre måder

Et bud på sådan en måde er
Fællesskabende didaktik

---

2. NYT MOBBESYN OG/ELLER “U-TURN?”

Mobbeordets etymology:

Mobning stammer fra “mob” – der igen udspringer af “mobilos”, der betyder:

En letbevægelig gruppe

HEINEMANN – SVENSK LÆGE

”Selv en løst sammensat gruppe kan ved et ydre pres bindes sammen til en samarbejdende gruppe, især på grund af behovet for at kanalisere den opdæmmede irritation, og kan så samstemmende øse sin vrede (som måske har en helt anden årsag) udover et ikke-medlem. Den opnår dermed **en slags fællesskab**, en udløsning af sin vrede – efter udløsningen – en tilfældig, fælles lighedstilstand. En gruppe der dannes på denne måde, kaldes en mob. Udløsningsadfærden kaldes mobning.”

(Heinemann 1972: 101)

---

3. TRADITIONELLE DISKURSER OM MOBNING

Bygger på samfundsmæssig vaneakkumulation – vi finder årsager for sociale menneskelige fænomener hos individer.

Mobning forstås som “aggressiv person” i sammenstød med “svag person”. (Hansen 2011)

Sammenstødet forårsages af personmangler.

---

4. MOBBEFORSKNINGENS URTEKSTER

Verdens første mobbeforskning er forankret i
agressionsstudier:

*"Prediction of aggression" (Olweus 1969) og
"Personality and aggression" (Olweus 1972).*

I den danske udgave af Olweus bog "Hakkekyllinger
og skolebøller" fra 1974 præsenteres Olweus som
"international anerkendt aggressionsforsker".

Olweus fremhævede selv at aggression var bogens
centrale afsæt (Olweus 1974)

---

5. FRA TVIVL TIL FORSKNINGSFUND 1998 – 2000 (HANSEN 2011)

- “*De sagde ikke et ord til mig fra august til December*”. Ikke al udstødelse er aggressivt.
  - “*Tykke svin*”, sagde den ene overvægtige elev til en anden overvægtige elev”. Magtforholdet forhandles.
  - “*Er der ikke en svag elev og en aggressiv elev i naboklassen?*”. Mobbemønstre er kontekstsensitiv.
(Hansen 2005)
-

Jeg bliver
mobbet
fordi jeg er
tyk.....

Jeg bliver
mobbet
fordi jeg er
tyk.....

Jeg bliver
mobbet
med, at jeg
er tyk....

6. SOCIALE OVERLEVELSESKAMPE – VELKOMMEN TIL 8.A

Undervisningsfællesskab
mellem lærere og
undervisningsvillige elever

Venindegrupperinger

Uformelt fællesskab
mellem
undervisningsUvillige
elever (især drenge)

Uformelt *spille-vi*

ET FÆLLESSKABSSØGENDE VINDUE IND I 8.A.

HVILKET FÆLLESSKAB GENKENDES AF DE VOKSNE SOM DET "SUNDE" OG DET "RIGTIGE"?

Undervisningsfællesskab
mellem lærere og
undervisningsvillige elever

Venindegrupperinger

Uformelt fællesskab
mellem
undervisningsUvillige
elever (især drenge)

Uformelt *spille-vi*

ET FÆLLESSKABSSØGENDE VINDUE IND I 8.A.

HVILKET FÆLLESSKAB GENKENDES AF DE VOKSNE SOM DET "BETYDNINGSFULDE?"

Undervisningsfællesskab
mellem lærere og
undervisningsvillige
elever

Venindegrupperinger

Uformelt fællesskab
mellem
undervisningsUvillige
elever (især drenge)

Uformelt *spille-vi*

SOCIALE OVERLEVELSESKAMPE UDVIKLER SIG TIL MOBNING – PARALLEL MORAL

Undervisningsfællesskab mellem lærere og undervisningsvillige elever. **De presses. Og enkelte elever mobbes ud**

Venindegrupperinger. **Alliere sig med de undervisningsUvillige**

Uformelt fællesskab mellem undervisningsUvillige elever (især drenge). **Får efterhånden magten**

Uformelt *spille-vi*. **splittes**

Mobning skabes socialt
men...

Rammer individuelt

skoleuvillighed er ikke det samme
som
Læringsuvillighed.....
(Hansen in press)

*For læring handler om udvikling, og udvikling
skaber identitet og tilhørsforhold, derfor er det
et sundhedstegn, når børn søger mod de
sammenhænge, der kan give dem netop det....
De "longer" for belonging.*

---

7. INSPIRATION FRA DET LÆRINGSTEORETISKE BRUD/SPRING....

Den helt afgørende nytænkning af læring, som blev udviklet i 20'erne af den russiske jurist og psykologiske forsker Vygotsky, for siden at blive udviklet af bl.a. Lave & Wenger (1991) og Bruner (Bruner 93).

Læring er ikke udelukkende en individuel, kognitiv proces forbundet med hjerne, DNA og alder – men er i ligeså høj grad en socialdynamisk proces.

Man lærer og udvikler sig sammen med andre. Læring er en byggesten i og til fællesskaber (Hansen 2011)

LÆRINGSPROCESSEN – SITUERET LÆRINGSTEORI

- 1) Man lærer i processer der giver mening.
  - 2) Man skaber mening ved at deltage og få adgang til at deltage i processen.
  - 3) Ved at deltage i meningsfulde processer skabes der **BELONGING**
-

Sociakpsykologiske drivkræfter der aktiveres ved social fare:

Amgsten for at blive socialt ekskluderet (Søndergaard 2009)

Longing for belonging (Hansen 2011)

Hvad har det med mobning
at gøre?

Mobning kan forstås som en fælleskabsform, der indlæres sammen med andre i et lokalt fællesskab.....angsten lindres og tilhørsforhold skabes

---

8. VESTEGNSUNDERSØGELSEN

(HANSEN, HENNINGSEN OG KOFOED 2013)

Elevens selvsyn

Elevens forhold til sine forældre/hjem

Elevens skolegang som sådan

Elevens beskrivelse af klassen

> Jo mere negativt elever i en klasse beskriver klassens liv, jo mere mobning rapporteres der. (Hansen, Henningsen & Kofoed 2012)

VESTEGNSUNDERSØGELSEN "BERMUDATREKANTEN"

› Når der rapporteres meget
mobning, rapporteres der også....

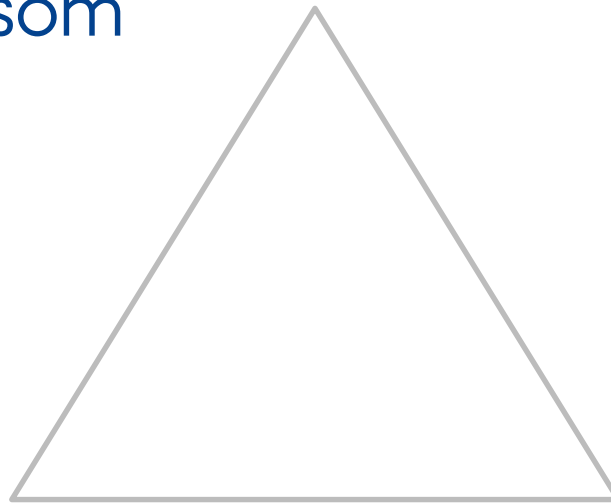

...ENSOMHED, ANGST OG SKOLELEDE

(HANSEN, HENNINGSEN & KOFOED 2013)

Ensom

Bange for...

Skolelede

9. ANGST OG LÆNGSLER – SOCIALPSYKOLOGISKE MEKANISMER

Når klassen trues på sin mening og sammenhængskraft aktiveres:

Social eksklusionsangst (Søndergaard 2009)

Og

Længslen efter at høre til – longing for belonging
(Hansen 2011)

---

10. KONSEKVENSER AF MOBNING

For dem der rammes. Statistiske signifikante sammenhænge (sundhed og wellbeeing):

- Sygdom (hbsc 1998-2019)
- Psykosomatiske lidelser (hbsc 1998-2019)
- Livslede (hbsc 1998 - 2019)
- Posttraumatisk stressyndrom (Scimichi 2013)

Når vi korrigerer denne gruppe for andre sammenhænge – finder vi kun, at de ramte har mobning tilfælles.

ANDRE KONSEKVENSER OBSERVATIONER

- 1) Kollektive konsekvenser i klassen.
Medlidenhedsreduktion.
- 2) Skolevrede(anger) og skolesorg(grief)

Skolesorg er den sorg der er forbundet med tab af nære relationer eller potentielt tab af "det som kunne have været"
(Hansen & Kofoed 2018)

SKOLENS BETYDNING FOR BARNETS PSYKOSOCIALE UDVIKLING

- Her tilbringes et langt børne/ungeliv.
  - Her knyttes de første længerevarende bekendtskaber/venskaber i livet
  - Her vurderes barnet/den unge konstant fagligt og socialt i en relationel sammenhæng, der ikke er båret af familiekærlighed.
  - Skift i "de signifikante andre".
-

11. UNDERVISNING SOM FÆLLESSKAB

- - Tilbage til læringsteorien. Hvad lærte vi?
  - “Fælles tredje” – som omdrejningsobjekt
  - At sætte undervisning ind som fælles tredje.....
  - betyder at flytte indsatsens mod mobning ind i skolens kerneopgave
  - det fordrer at didaktikken bliver mere optaget af kollektiv subjektivitet
-

12. Fællesskabende didaktik

3 BEGREBER I ET BEGREB

Begreb	<i>indhold</i>
Fælles...	<i>At være i eller at udvikle et vi...</i>
skabende	<i>At skabe noget. At være i udvikling, i proces...</i>
didaktik	<i>undervisningspraksisser rettes mod det fællesskabende som kontekst for det enkelte barn- og for gruppens læringskurve</i>

FÆLLESSKABENDE DIDAKTIKKER I DET MOBBENORM-KRITISKE KLASSEVÆRELSE

- 1) Pædagogiske overskridelser
  - 2) Stilladsere bevægelser fra barnets forcer til barnets undervisningsbidrag: *peer-learning*
  - 3) Alliancer med børnenes uformelle fællesskaber
  - 4) Inkludere strukturelt den ensomme eller udstødte.
-

FÆLLESSKABENDE DIDAKTIKKER

Ikke for at disciplinere

Men mere for at....

passionere

DIDAKTIK - *UNDERVISNINGSKUNST*

”At det skal være vor didaktisk første og sidste mål at opspore og udfinde den undervisningsmåde, hvorved lærerne kan undervise mindre, og eleverne alligevel lærer mere; at der i skolen forefindes mindre larm, kedsomhed og unødigt møje, men mere frihed, fornøjelse og sandt fremskridt”

Comenius 1592-1670
